

O'QUVCHILARNING QIZIQISHINI OSHIRISH UCHUN MULTIMEDIANING AHAMIYATI

Turdiboyeva Moxlaroy Adashbek qizi

Namangan davlat pedagogika instituti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqola o'quvchilarning ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirishda multimedia vositalarining ahamiyatini o'rganadi. Ta'limda multimedia – rasm, video, audio, animatsiya va boshqa turli axborot shakllarining birlashtirilgan shakli sifatida, o'quvchilarga bilim olish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishda muhim rol o'ynaydi. Maqolada multimedia vositalarining ta'limda ishlatilishi, o'quvchilarning qiziqishini oshirishdagi o'rni, turli multimedia shakllarining pedagogik foydalari va o'qituvchining roli haqida so'z yuritiladi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash, bilimlarni yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi va o'quv jarayonini interaktiv va jozibali qiladi.

Kalit so'zlar: Multimedia, o'quvchilarning qiziqishi, ta'lim samaradorligi, interaktiv ta'lim, vizual ta'lim, audio-vizual materiallar, animatsiya, video darslar, ta'lim texnologiyalari, o'rganish usullari, pedagogik innovatsiyalar, interaktiv materiallar, mobil ta'lim.

THE IMPORTANCE OF MULTIMEDIA IN INCREASING STUDENT INTEREST

Turdiboyeva Mokhlaroy Adashbekovna

Master's student of Namangan State Pedagogical Institute

Abstract: This article examines the importance of multimedia tools in increasing students' interest in the educational process. Multimedia in education - as a combined form of images, video, audio, animation and various other forms of information - plays an important role in making the process of acquiring knowledge more interesting and effective for students. The article discusses the use of multimedia tools in education, their role in increasing student interest, the

pedagogical benefits of various multimedia forms and the role of the teacher. Ensuring the active participation of students with the help of modern technologies helps to better assimilate knowledge and makes the educational process interactive and attractive.

Keywords: *Multimedia, student interest, educational effectiveness, interactive learning, visual learning, audio-visual materials, animation, video lessons, educational technologies, learning methods, pedagogical innovations, interactive materials, mobile learning.*

Davlatimiz istiqboli, bozor iqtisodiyoti qonunlariga asoslangan jamiyat qurish sohasidagi ishlarning samaradorligi yuqori malakali, yuksak ma'naviyatli, raqobatbardosh mutaxassislar tayyorlash, barkamol avlodni shakllantirish muammosi bilan uzviy bog'liq. Oliy Majlisning ikkinchi chaqiriq IX sessiyasida qabul qilingan – „Ta'lim to'g'risida“gi Qonun, „Kadrlar tayyorlash milliy dasturi“ va Vazirlar

Mahkamasi tomonidan qabul qilingan bir qator qarorlar ana shu maqsadlarni ro'yobga chiqarishga qaratilgan. Kadrlar tayyorlash va ta'lim tizimidagi, o'quv tarbiya ishlari sohasidagi muammolarni izchillik bilan, bosqichma-bosqich hal etish yo'llari va vositalari Vazirlar Mahkamasi va Xalq ta'limi vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan hujjatlarda belgilab berilgan. Ta'limning samaradorligini oshirishda yuksak imkoniyatlarga ega bo'lgan vositalardan biri sifatida ta'limning faol usullari qaralyapti. Jahonda so'nggi o'n yillik kompyuter davri bo'ldi, desak aslo mubolag'a bo'lmaydi. Kompyuterlar asosli ravishda hayotimizning har jabhasiga kirib keldi. Bashariyat ish-faoliyatining katta qismini kompyuter texnologiyalarisiz tasavvur qilish mushkul. Bu borada ta'lim-tarbiya jarayonida ham texnologiyalar bilan ishlashning yanada samarali yo'llarini qo'llash, kompyuter bilan muloqotni osonlashtirish, qiziqtirish uchun ma'lumotni o'quvchilarga qanday qilib eng qulay va samarali tarzda yetkazish mumkinligi xususida savol tug'iladi. Ma'lumki, inson axborotning ko'p qismini ko'rish (~80%) va eshitish (~15%) organlari orqali qabul qiladi (bu avvaldan aniqlangan bo'lib, kino hamda televideniya undan samarali

foydalaniladi). Multimediali texnologiyalar ushbu muhim sezgi organlarining bir vaqtda ishlashiga yordam beradi hamda uning xotirada uzoq saqlanishiga zamin yaratadi. Dinamik vizual ketma-ketlik (slayd-shou, animatsiya, video)ni ovozli tarzda namoyish etish orqali o'quvchilarning e'tiborini ko'proq jalb qilish mumkin. Bundan ko'rinadiki, multimediali texnologiyalar ma'lumotni maksimal samarali yetkazadi.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda zamonaviy texnologiyalar va multimedia vositalarining o'rni beqiyosdir. O'quvchilarning bilim olish jarayonida qiziqishlarini oshirish va ta'limni yanada qiziqarli va samarali qilishda multimedia vositalari o'ta muhim ahamiyat kasb etadi. Bu maqolada multimedia vositalarining o'quvchilarning qiziqishini oshirishdagi roli, imkoniyatlari va foydalari haqida so'z yuritamiz.

1. Multimediya va uning ta'limdagi roli.

Multimediya – bu turli xil axborotlarni birlashtirib, interaktiv shaklda taqdim etishning vositasidir. U rasm, video, audio, animatsiya, matn va boshqa ko'plab shakllardan tashkil topgan. Ta'limda multimedia vositalari o'quvchilarning o'zlashtirish jarayonini interaktiv va vizual tarzda yoritishga yordam beradi. Bu orqali o'quvchilar mavzularni yanada chuqurroq tushunib olishlari mumkin.

2. O'quvchilarning qiziqishini oshirish.

Multimedia vositalaridan foydalanish o'quvchilarning ta'lim jarayoniga qiziqishini oshirishda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar uchun qiziqarli va interaktiv materiallar yaratish, ular bilan ishlashni osonlashtiradi. Masalan, video yoki animatsiyalar orqali o'quvchilarga murakkab fanlar, masalan, fizika yoki biologiya, tushunarli va qiziqarli tarzda taqdim etilishi mumkin. Multimediyaning asosiy afzalliklari quyidagilarda:

- **Vizual ta'lim:** rasm, diagramma va infografikalar o'quvchilarga abstrakt g'oyalarning tasviriy ifodalashida yordam beradi. Bu esa bilimni yaxshiroq o'zlashtirishga xizmat qiladi.

- **Audio va video materiallar:** o'quvchilar tinglash va ko'rish orqali ma'lumotlarni o'zlashtirishda yaxshiroq natijalarga erishadilar. Masalan, darslarni video darslar bilan to'ldirish orqali materialni bir nechta sezgilar orqali tushunishga erishish mumkin.

- **Interaktiv elementlar:** o'quvchilarga testlar, viktorinalar, simulyatsiyalar kabi interaktiv elementlar taqdim etish ularni darsga yanada faol jalb qiladi. Bu usul orqali o'quvchilar o'z bilimlarini tekshirib, o'zlashtirganlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

3. Multimedia vositalarining turli shakllari.

Ta'limda multimedia vositalarining bir nechta turli shakllari mavjud:

- **Animatsiyalar va simulyatsiyalar:** o'quvchilarga dinamik jarayonlarni tushunishga yordam beradi. Masalan, kimyo yoki biologiya fanlarida molekula va hujayra tuzilmalari, jarayonlar va o'zgarishlar ko'rsatilishi mumkin.

- **Interaktiv video va virtual ta'lim:** o'quvchilar video materiallarni faqat tomosha qilish bilan cheklanmay, balki ular bilan o'zaro aloqada bo'lishlari mumkin. Bunday videolar o'quvchining o'rganish jarayonini aktivlashtiradi.

- **Ma'lumotlar bazasi va onlayn platformalar:** o'quvchilar uchun o'rganish materiallariga erkin kirish imkoniyatini yaratadi. Bu esa ularning o'z mustaqil ishlarini bajarishlari va darslarni o'z vaqtida qayta ko'rib chiqishlari uchun qulaylik yaratadi.

4. Multimediyaning pedagogik foydalari.

Multimediya vositalarining pedagogik foydalari juda keng. Ular o'quvchilarga quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi:

- **Motivatsiya oshadi:** o'quvchilar multimedia vositalari yordamida ta'limni qiziqarli va osonroq qilishadi. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarni ta'limga ko'proq jalb etadi.

- **Tushunish va eslab qolish osonlashadi:** vizual va eshitish materiallari o'quvchilarning bilimni yaxshiroq o'zlashtirishlariga yordam beradi. Misol uchun, matematik formulalar yoki tarixiy hodisalar infografikalar orqali taqdim etilsa, ular ko'proq yodda qoladi.

- **Differensial ta'lim imkoniyatlari:** har bir o'quvchi o'z tezligida va o'ziga qulay bo'lgan uslubda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi. Multimediya materiallarining turli shakllari turli o'quvchilar uchun mos keladi.

5. Multimedia vositalari va o'qituvchining roli.

Multimediya vositalari o'qituvchining o'quvchilarga ma'lumot yetkazish usulini o'zgartiradi. O'qituvchi nafaqat darsni interaktiv tarzda o'tkazishga, balki o'quvchilarga kerakli resurslar va qo'shimcha materiallar taqdim etishga ham imkoniyat yaratadi. O'qituvchi multimedia vositalarini to'g'ri va samarali ishlatish orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirishi va ularni ta'lim jarayoniga faol jalb etishi mumkin.

Zamonaviy ta'limni tashkil etishga qo'yiladigan muhim talablardan biri ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir. Qisqa vaqt ichida muayyan nazariy bilimlarni o'quvchilarga yetkazib berish ularda ma'lum faoliyat yuzasidan ko'nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek, o'quvchilar faoliyatini nazorat qilish, ular tomonidan egallangan bilim, ko'nikma hamda malakalar darajasini baholash o'qituvchidan yuksak pedagogik mahoratni, ta'lim jarayoniga nisbatan yangicha yondashuvni talab etadi. Zotan „bugungi kunda qator rivojlangan mamlakatlarda o'quvchilarni o'quv va ijodiy faoliyatlarini oshiruvchi hamda ta'lim-tarbiya jarayonlarini samaradorligini kafolatlovchi pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida katta tajriba to'plangan bo'lib, ushbu tajriba asoslarini tashkil etuvchi metodlar interfaol metodlar nima bilan yuritilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Узлуксиз таълим тизимини дарслик билан таъминлашни такомиллаштириш тўғрисида”ги қарори” // Таълим тараққиёти, 1998, 1-сон.
2. Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури. – Тошкент: Шарқ, 2001.
3. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. (O'quv qo'llanma). – Toshkent: Fan, 2006. – B. 66.

4. www.ziyo.uz

5. library.uz

6. Jalilov M.R, Sadirov J.S: “Qo’shiqlar hrestomatiyasi”. Toshkent: O’qituvchi. 1995.

7. Qo‘chqorov G‘. Folklor qo‘shiqchiligi.- T., 2005.